

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

O-vár. Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Keddén, Csütörtökön és Szombaton.

Ara évi negyedszáz 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bányegéj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, mártius 24-ke 1861.

(D) Ha visszaemlékezünk ez évtized elejére, azon elnyomatásra és nyugtalanító üldözésekre, melyeknek mindnyáján kitéve valánk, midőn az auditorok inquisitioi benyultak a családi élet szentélyébe, s végmenedékénél is felzavarták a megkeserített nyugalomát; midőn vendégfogadásaink váltak kerületi biztosokká, kertészeink földösszeírásai főnökökké, s midőn az új burocracia ilyenekből ki nem telt, Gácsország és Bukovina kabátos proletárjait hozták Árpád hazájának zsirjára; ha mind ezekre visszagondolunk, egyszerűen lehetséges, hogy eszünkbe ne jusson falusi nemeseink ép logikával, de egyszerűen jellemzőségekre alapított nézetekkel el-elmondogatott véleménye Bach miniszter ezen csodálatos rendszeréről.

Ugy vélekedtek ugyan is a magyar falusi politikusok, hogy Bach miniszter hajdan szabadelvi férfi volt; egy szürke lovon hőködött mint prókator a bécsi barricade-okon, a bécsi nép szabadsága mellett; most miniszter lett, Ausztriát mint ilyen napról napra mélyebb adósságba meríti, politikáját teljesen szembeállítja a világeszmékkel; a birodalmat izekre szaggatja, hogy a külön területeket tehetlenekké téve egy egységes Ausztria eszméjében, az itten lakó szláv elemet vérmezes merényekre bízassa, s éppen ez elem túlsúlyával megbuktatván az osztrák uralmat, kivihesse, hogy Ausztria mint német tartomány, elvégre egy nagy német császárságba olvadjon. Politikusaink a császári ház Brutusának hitték Bach minisztert, s még most is vannak, kik mennyre földre esküsznek, hogy a Bach-féle compromittáló reactionarius rendszer a barricadeur miniszter egyszerű diplomatikai játéka volt a népszabadság érdekében.

Az igaz, hogy jól lehetett látni, hogy azon szomorú és sajnálatos bonyodalmakból, sőt azon politikai elbukásból, melyet azon rendszer eredményezett, okvetetlen a népek tökéletes szabadságának kell kinőnie, hanem az nem igaz, hogy Bach ur nem bona fide cselekedett. Ő tapasztalatlan teoriájával, s jelesen a magyar nemzet irányában rossz indulatával eszköz volt a népek istenének kezében. Reactiója felkelté a népek szabadság érzetét, öszéhhozta egymáshoz a benn versengő idegen nemzetiségeket, jogtörő systemája fölgerjeszté irányunkban a világ rokonszenvét, s azon nagy corruptió, mely a pénzkezelés körül végre kitűnt, kitűntetvé, hogy minő politikusok által volt a trón környezve, s a lesújtott népek vagyonát mily könnyelmű kezek pazarolták.

Igy lön Bach miniszter rendszere eszközlője az osztrák birodalomba egyesíteni kísérelt népek szabadságának. E rendszerbe visszamenni többé nem lehet, nem még úgy sem, ha a legnépszerűbb név a legnépszerűbb eszmék czége alatt kísérti is meg elhúzni még egyszer a népek alatt a vizes szőnyeget. Schmerling miniszter ur újabb alkotmányos zamatu rendszere, mely a február 26-diki patensben lelte első kifejezését, éppen csak annyi hatással fogna lenni a dynastia üdvére, mint elődje. — A „N. Nachrichten“ a legelőnkebben fejté meg e sphynxet, midőn hasábjaira a Schmerling rendszer után mindjárt oda nyomatta a Bach rendszert, melyből kitűnt, hogy ugyanazon egy agyármre van rávetve most az alkotmányos köpeny, melyre egykor a felvilágosult absolutismus köpenye volt vetve.

Nem tarthatunk attól, hogy az ily rendszerek minket semmivé tehetnek; hanem, hogy nagy valóságba vihetik az osztrák uralkodást, az könnyen belátható, mert hisz már oda is vitték.

Míg az osztrák burocraták és theoretikusok így mesterkednek, hogy ugyanazon narcoticumot különbözőféle cukor darabkába vagy ostayka takarva valahogy beadják a magyarnak, s elhíttessék vele és a világgal, hogy nem mérget, hanem csakugyan cukrot adnak: addig magának Bécsnek is józanabb s gyakorlatiasb polgársága érzi, hogy Ausztria megmaradása a magyarok kielégítésétől függ.

Láthattuk, a bécsi követjelöltek szónoklatait mekkora applausussal fogadta a nép, midőn úgy nyilatkoztak, hogy Magyarországot jó volna az Ausztriávali szorosabb viszonyra nézve megnyerni, de azt

erőtetni nem lehet, s azt csak az idő hozhatja meg. Láthattuk, hogy a magyarok szilárd magatartása irányadóvá vált a cselekre, azzá a lengyelekre nézve. Kérdést sem szenved többé, hogy sem a nyílt absolutismusnak, sem a csak szemkápráztató alkotmányosdi játéknak nincs népszerűsége benn a népek között; hanem meghajol mindenki, a törvény az alapjog előtt, s a kinek ily alapjoga nincs, azt kíván, azt sürget; mert csak az alapjog az, mely ellenállhat boldogtalan theoretikusok folytonos experimentatioinak.

Míg benn a közvélemény így áll, mit mondjunk a külső dolgokról? Olaszország rokonszenvét nincs miért fel is hozzuk, az kétségtelen; de minő jeleketek láttunk mérsékeltbb téreken is, a porosz kamarákban, az angol parlamentben, s a francia senatusban.

El kelle ismerni még a legmeregbb centralisatornak az „O. D. Post“ szerkesztőjének is, hogy a világ közvéleménye előtt Magyarország határtalanul magasabban áll mint Ausztria.

De egyszerűen meg kellene ezen centralisator uraknak gondolni, hogy nekünk nem kelle az angol parlamentti beszédekben nyerni utmutatást arra, hogy jogainkból egy jotát se engedjünk; mert ez a mi szilárd föltételünk, s jelszavunk mindig csak az volt a mióta alkotmányosan szólni lehetett: „restitutio in integrum.“

Annál inkább örvendünk, hogy az angol legnagyobb államférfiak ajkáról is magatartásunk és irányunk teljes méltánylata viszhangzik.

Örvendünk, hogy a parlamentben is kimondattott, hogy a világ legtörvényesebb népe, az angol, mellettünk van, s mellettünk is kell lennie, mert mi nem újított, nem forgatunk fel semmit; mi tisztán törvényes igazságunkat követeljük a népektől és uralkodótól, azon szent és sérthetetlen jogot, melyet senkinek sem szabad tőlünk elvenni. A világ közvéleménye reméljük ki fogja józanítani Ausztria diplomatáit, meg fogják tanulni, hogy a politikát nem a tudákos szobák zárt falai közt készítik meg, hogy egy kis provincia nem lehet hivatva uralkodni egy nagy királyság felett, meg hogy egy nép, egy nemzet, melynek ők nyelvét s műveltséget még nem ismerik, azért még nem barbár, sőt annyira művelt, hogy ismeri és őket, s átlát céljaikon, míg ők nem ismerve minket, sem erkölcsi, sem fizikai képességünket föl nem foghatták; s ezért meg is verendi mindannyiszor járatlanságuk.

Soha sem volt országgyűlésünknek nehezebb feladata; de egy lehető szerencsés megoldása az oly nehézzé vált kérdéseknek — örök dicsőséget is árasztana nemzetünk diplomatiájára.

Provisorium és állandó kataszter ezim alatt két cikk jelent meg a „Korunk“ 31. és „K. K.“ 43-dik számában és békell vallani, hogy a szőnyegen lévő belpolitikai állapotok megvitásán kívül, semmi sincs a lefolyt 11. év születénei közt fontosabb tárgy, melyhez szakavatottan hozzá szólni kell, — mint a kataszter mysteriosus intézménye, — mely által a kormány ha egyfelől csekély támpontokat nyújt is agronomiai állapotunk tisztázására és a földhitei alapja letételére, másfelől éppen ez által nyulhat zsebeinkbe könyökök.

Azonban ha ezen intézmény genésítésére visszatérünk, itt is egy szomorú látvány terül el előttünk, mint mindenben, mi e famosus 11. év teremtménye vala.

Egyetértve tehát érdemileg mind a két cikk szakavatott nézeteivel, csak az intézet születésére és életére teszünk megjegyzéseket, melyeket mint egyszerű földbirtokosnak alkalmam volt figyelemmel kísérni; előrebocsátván, hogy a kormány egy intézményénél sem követelt el akkora szemfényvesztést mint a kataszterénél, annak számára mindenütt a nyilvánosság és a birtokosok közrészvétét vindikálván, de titkos rendeletei és közvetlen bécsi befolyásai által a nyilvánosság és földbirtokosok által kijelentett tényállást mindenkor és mindenhol paralizálván.

Midőn a katasztert behozták, oly korban éltünk, hogy minden irástudó szász és román atyafiak már hivatalba voltak alkalmaszva, a kataszterhez hát ezen fajokból nem sok jutott: mit volt tenni? az elnöknek volt annyi bátorsága kimondani, hogy nincs más mód, mint a kataszter személyzetét magyarokból állítani ki, a magyarok pedig a 48. és 49-diki eseményekben nyakig benne valának, de Bedeus nem rejtett vissza, s azt mondá, mintsem idegeneket, inkább e rebbiltsájtát! és így lön. Az intézmény személyzete nagy részben a magyarokból tölt ki, a mi pedig belőlük nem tölt ki, ott a sorokat katonatisztekkel, néhol udvari kertésszel,

néhol eszmadiával és takács mesteremberrel pótolták, — és állott a corps!

Ezen említett humanus elnök és egy loyális előadó vezetése alatt véghez is ment az első becslés a mint az alsó-fehérmegei birtokosoknak e tárgyban ha jól emlékszem 858 ban tett recursusa találóan mondá: „a személyzet tapasztalatlan észszel fogott ugyan egy merőben ismeretlen intézmény keresztül viteléhez, de mint a palmafa, mely saját terhe alatt nő, e személyzet is beleküzdötte magát feladatába“ s némely aránytalanságot leszámítva, a tényállást megközelítőleg vitte keresztül az első földjövdelmi becslést.

Ennek eredménye Bécsbe feljelentetett, de ott megelégedés nem lön aratva! A személyzetből tehát egy bizalmi választmány hivatott fel, mely a zöldmező helyett a bécsi zöldasztalnál el is dönté Erdély sorsát, kimondatván ott bizonyos megnevezett községekre a felemelt tisztajövdelmet, melyekhez aztán az egész ország községei arányasítandók, illetőleg felemelendők valának.

Ezen eljárásra azonban reá kelle tenni az önkéntesség jellegét és annak azon szint adni, hogy ily eljárás nem Bécsből származik, — ezért Szebenbe inspector gyűlés hivatott össze, a hol egy inspectort kivéve, a többi mind bele egyezett ezen octroyált felemelésbe a föld tisztajövdelmének, — a szin tehát megvala mentve.

A második önkényes becslés e módon végrehajtván, békövetkezett a községenkénti felszólamlás, — Bedeus nyugolomba megyen, — idegen veszi át az elnökséget, — a személyzet magyar része nagy mértékben elbocsátatik, — a megmaradt rész jóhivatal reményében kezdi a már egyszer igaztalanul felemelt tisztajövdelmet még fennebb emelni, ennek minél eclatásabb keresztül vitelében versenyez az előadó és államfelszólamlási főnök, — összevesznek, — egyik transferálatik, a másik az intrigák miatt kéntelen lemondani, s aztán itt kezdődik az országra béhozott idegen morva-, cseh- és horvátországi kezelők béhozatala, kiknek vezetése és káros befolyásai alatt, valamint az ország viszonyai teljes ismeretlensége mellett, reclamatio nevezettel egy harmadik becslés vitetett végbe: mindenik népboldogító e mai napig azon rögösmével jöven nyakunkra, hogy Erdély földjövdelme alatt áll a többi országokhoz mérve, és azt felkell emelnie, hoc opus! hic labor!

Azt írja a „Közlöny“-beli tisztelt értekező, hogy a személyzet terrorizálva volt, — nem tudom, — de megengedem; mert egyszer egy ily kataszteri soi disant „nyilvános“ eljárásnál mint földbirtokos figuráltam, ekkor láttam egy tisztes öreg bécsi urat, kinek megvalom, nem szerettem volna subditusa lenni.

Ily viselt dolgok után, midőn e munkálatoknál soha és sehol a helyi és országos viszonyokkal ismeretes honfiak szava érvényre nem juthatott, sőt ha valamelyiknek bátorsága volt, mint báró Józsiás Lajos urnak a tárgyhöz impo-náló energiával hozzászólni, „láztónak“ neveztetett, bélehet látni mily igazságos és a tényállásnak megfelelő földjövdelmi becslés vitethetett vége.

Azért én is a két tisztelt cikkiróval teljes meggyőződésből mondom, — az országgyűlés szüntesse meg a munkálatokat, — kiméltessenek meg jobb tárgyra a községeink temérdek költségei, s fogjanak az e téren célzavetetőbb állandó kataszteri munkához, az individualis reclamatiót csak is a legsietősebb és kirívóbb esetekre alkalmazván, annyival inkább mert mint földbirtokosnak már is alkalmam volt meggyőződni, hogy a volt jobbagság a tagosításrai előleges speculatióból rosszabb földjeit is mind az első classisba kívánja soroztatni, hogy így tagosításkor annál több földbirtokhoz jusson. Egy földbirtokos.

Ssekely-Udvarhely városának március 9-kén tartott gyűlése ő felségéhez feliratot határozott, melyben kérsék meg ő felsége, hogy az 1848-ban szentesített törvény alapján, az ápril 2-kára kihirdetett magyar országgyűléseni képviseltetésre kegyeskadjék alkalmat nyújtani a Királyhágón inneni törvényhatóságokkal együtt ezen városnak is. Ennyi akart lenni a fölirat tartalma. Ez azonban egy előre készített dagályos szerkezetben két ivnyire kinyújtott. E miatt többen e fölirati javaslatnak egy bizottmány általi megbiraltatását szükségesnek véleményezvén, ez el is fogadtattott. E fölirat szövegével nem szolgálhatunk.

Hanem igen egy másikkal, mely Udvarhelyszék részéről intéztetett ő felségéhez egy március 11-kén itt a város-háznál tartott közgyűlésből. Ezen gyűlés az u. n. börtöközépi sokadalomra nagyszámmal bejött székbeli nemesek megbi-zásából hivatott össze az említett napra. Melyre a 12 év óta nem élvezett alkotmányosság újból visszatérésének öröme-l számosan jelentek meg. A gyűlés közfelkiáltással mlsz Ugron Lázár urat elnökévé választván, ez az elnök szék-et elfoglalta s megnyitotta a gyűlést egy jeles beszéddel, melyben a gyűlés összehívása céljának felfejtése után in-dítványt tön az iránt, hogy egy föliratban kéressék meg ő felsége, miszerint kegyeskadjék az 1848-beli törvényeket megtartani s ezek nyomán székünket is az ápril 2-kára hird-etett magyar országgyűlésre meghívni. Ezen indítvány el-fogadtatván, az előleges megbízás nyomán mlsz Henter János ur által szerkesztett fölirat felolvastatott, elfogad-tott és a jelen voltak által aláíratott. Ezután a gyűlés cse-n-desen eloszlott. A felirat ez:

Felséges ur! A lefolyt 11 évek után alig tudunk szavakat találni, melyekkel egyfelől az azon időszak alatt átélt szenvedéseinket, másfelől pedig a mult év oct. 20-diki

diplomában lévő s éppen felséged által tett, de ily hosszas idő lefolyta után is sikertelen maradt ígéreteket felelti majdnem a kétségbeeséssel határos — aggodalmait kifejezessük.

A mohácsi vészteljes gyásznap az addig egy magyar hazára nézve a legsújtóbbat, annak kétféle válasát idézte elő. S bár ezen esemény bérézes kis bonunkra a legszerencsésebb következményű volt; s bár folytonosan külföldi hatalmak nyomásai alatt és belviszályok között nyugott: fiaiak mégis volt vigasztalásuk, mert saját vérökből voltak fejedelmek és ezek által ősi intézményeik sérthetetlenül fenntartottak; — s a remény és óhajítás a két testvérhaza újabb egyesülése iránt is nem halt soha ki kebleikből, sőt az napról napra erősödött.

Három századoknak elvárása után annyi országgyűléseken tárgyalatott s feliratokban kért és sürgetett egyesülése a két testvér magyar hazának 1848-ban végre törvényesen meg is történt.

De békövetkezett a szerencsétlen 1849-dik esztendőnek második fele és a törvényesen egyesült országok önkényileg szétválasztattak s Erdély hazáknak külön polgári és katonai kormányzó adatott; nemcsak, hanem idegen ajku tisztviselők küldettek ide, kik a nép nyelvét nem tudták, szókásait nem ismerték és a kikhez nem volt szabad a honfinak saját nyelvén járulni panaszával; az ország törvényei idegen szellemű törvények által helyettesítettek; az adónak annyiféle nevei hozattak be, miszerint azok hordozása alatt végkép elcsigényedtünk s ezekért még panaszt sem emelhetett senki, mert mint lázongót az ország terhére és elnyomására állított csendőrök keresztesvasba láncolták; és mindezeket elviselhetetlenebbé a hazánk törvényei előtt hasonlólag ismeretlen pénzügyőrségnek behozatala tette!

Midőn azért e 11 évi keserv és kintelés élet után a reménynek némi kis szikráját élesztette fel bennünk felséged mult évi oct. 20-diki diplomája által; s midőn hittük, hogy azon rendszer nyomása alól, mely alatt mi oly nyomorteljesen nyugtunk s a mely felséged családjának alkotmányos életünkben oly szilárdan állott császári trónját is az örvény szelére sodorta, elvégre mégis talán felszabadulunk; hogy törvényhatóságaink szerveztetnek s alkalom lesz szolgáltatva, hogy alkotmányos uton nyilatkozhassunk azon újabb sérelmeink orvoslásáért, melyek a 20-iki diplomában még a meglévő fölé halmozottak: leverőleg hatott ránk azon körülmény, hogy a városunkban szinte öt hosszú hónap folyt le, és mi vagyunk ott, a hol voltunk 11 év alatt!

A hazánk törvényei előtt ismeretlen modorban összehívott k-fejérvári értekezlet is megtörtént. Ezen gyűlés is általános többséggel az 1848-ban hozott törvények mellett nyilatkozott! — egy hónap telt el azután és még sincsen teljesítve a nyilvánított közböj!

A Királyhágón túli megyék pedig nemcsak szervezve, de ápril 2-kára országgyűlésre is meg vannak hívva, sőt a részek Erdélytől elvére és tétlegesen vissza vannak csatolva.

Midőn tehát saját hazánk ügyének rendezésében ily lassúságot, halogatást látunk: lehetetlen hogy azon kis reménysükre is, mely hazánk jobb jövődjé felől kebleinkben éledni kezdett, onnan végkép ki ne aludjék — annyival is inkább, mivel az, a mi legfőbb óhajításunk, miszerint legfelsőbb helyen a két testvér hazának törvényes egyése ismertessék el, még nem teljesült. A mig ez nem teljesült s mig minden törvényeink teljesen vissza nem állítottak: addig mi nem lehetünk nyugodtak, addig nem lehetünk ki-elégítettek!

Igen, felséges ur, mi csak törvényeinknek tiszteletben tartását kérjük, ezt teszszük azon jógnál fogva, melyet ad nekünk azon szerződés, melyre 1691-ben felséges elődjé I-ső Leopold császár hazánk törvényhozó testületével lépett s a melynek megemntartása minden igaz honpolgárnak szívbeli fájdalmat okozott. Aztán az 1791-beli 6-dik articulusban is e szavak állanak: „Tam sua saceratissima majestas, quam secenturi ejusdem ex augusta domo Austriaca successoris qua legitimi reges Hungariae Transylvaniae tanquam ad saeram regni Hungariae coronam pertinentem, eodem cum Hungaria imperii et successionis jure tenebunt, et velut propriam habentem constitutionem nullique alteri regno subjectam juxta proprias leges et constitutiones legitime confirmatas, non verum ad normam aliarum provinciarum haereditarium gubernabunt.“ — És mégis, fájdalom! a törvénytelenül történt szétszakítás után — a lefolyt 11 esztendő alatt, a fennírt törvény dacára, annak mindkét félre nézve egyaránt kötelező erővel bíró szavai nem holt betűk maradtak-e? s hazánk az 1791-beli 8-dik articulus ellenére nem idegen törvények szerint s legtöbbszörre nem nyiltparancsok által kormányoztatott-e?

És mindezek mellett törvényhozói jogunk is, mely az 1791-beli 7-dik articulus következő szavai által: „Leges ferendi, abrogandi et authenticae interpretationi potestatem in magno principatu Transylvaniae principis statibus et ordinibus ad comitia legitime confluentibus communem esse sua majestas saceratissima elementer agnoscit, seque jus hoc statu illibate conservaturam, atque prout illud a divo Leopoldo I-o in se devolutum est, ad augustos quoque suos successores inviolatum transmissuram benigne declaravit.“ — nemcsak elismertett, hanem biztosított is, — vajjon az idézett törvény szavai értelmében alkotott az addig két testvér magyar haza egyesüléséről szóló törvény érvényességének el nem ismerése és az Erdély közigazgatása élére állított törvénytelen korlátnokság létesítése által nem vonatott-e kétségbe?

Felséges ur! mint már a történelmi számtalan példák tanusítják, valahányszor hazánk törvényei a többség által meg nem tartattak: — mindannyiszor az az alattvalók között nem szült-e elégtelenséget, békétlenkedést? s a birodalom nem állott-e a felbomlás küszöbén? és fájdalom! nem áll-e az ugyanott jelenleg is?!

Hódoló tisztelettel járunkunk azért mi, mint a régi Székely-Udvarhely anyaszék birtokosai és lakosai felségedhez: méltóztassék a két magyar haza egyesüléséről szóló 1747/8-diki pozsoni 7-dik és az 1848-dik erdélyi 1-ső törvényzárakat, mint a melyek királyi előterjesztvény nyomán emeltettek az országos rendek által törvénynyé s akkor dicsően

uralkodó és még most is élő koronás királyunk V-dik Ferdinánd ő felsége által erősítették meg, s mint a melyek, már mint a törvényesség minden kellékeivel bírók, tettelesen is életbe voltak lépve, kegyelmesen megtartani; — következésképp a magyar korona területén Királyhágón inneni részének alkotmányos uton sietőleges szervezését és annak az idei ápril 2-kára már kihirdetett magyav országgyűlésen, mely csakis az összes magyar királyság minden részéi képviselőinek jelenléte által válik törvényessé — az erdélyi 2-ik t-cikk értelmében képviseltetését mentől előbb megrendelni.

Felséges ur! a szónok erőssége a nép szeretetében, a nép meglegedésében fekszik! ezt pedig az uralkodók népei jogos és törvényes kívánalmainak betöltésével eszközölhetik.

Léptesse hát életbe felséged az 1848-beli törvényeket teljesen, minden utógondolat nélkül, hogy a trón és alattvalók között a bizalom és szeretet megszakadt láncza ismét összeforhasson! S ezt annyival nemesebb elhivatása felségednek tenni, mivel felséges családjának uralkodási joga is csak a népeivel kötött kölcsönös szerződésen alapszik.

S ha felséged a törvényesség, az igazi alkotmányosság terére lép: tapasztalni fogja, miszerint népei magas trónját bizalom, szeretet és tisztelettel fogják körülállani, és azoknak meglegedése azt minden kül megmátadások ellen erőssé és megdönthetlenné teszi, s tapasztalni fogja, hogy székely nemzetünk tántoríthatlan hűséggel fog felségedhez ragaszkodni, s elődeihhez hasonló feláldozással, vitézséggel küzdend — ha meg kell lenni — a trón és haza jogai fenntartásáért minden kül ellenséggel.

Kik egyébiránt hódoló alattvalói tisztelettel maradunk felségednek legalázatosabban szolgáló és hódoló hű alattvalói: nemes Udvarhely anyaszék birtokosai és polgárai.

Aláírva több száz birtokos által.

Az e lapokban közzétett követi combinatio — ugy látszik — néhányan itt nem tetszik, a kik — nem fontolván meg, hogy a haza e válságos helyzetében milyen kiváló tehetségek kellenek a képviselőségre — tán szeretek volna maguk is a combinatio bejutni. Ezeket intjük, hogy mérjék meg erejüket, s éppen ugy ne áspíráljanak a „honatyák“ közé, mint a „Korunk“ 62-dik számában foglalt „Udvarhelyszék“ről levél írójának „urfi“ja. T. levelező ur! mi sem olyant, a ki — önnök szavai szerint — „azt sem méltóztatik tudni, hogy a történelem, meg a jogtudomány miféle fán teremnek;“ sem olyant, a ki tíres dagályával ignotus fallit, notis est derisui; sem olyant, a ki egy mesterséget tanulva s a másból meggazdagodva, ennél fogva már követjeltől szeretne föllepni — combinatio kba nem mltatunk; hanem azzal csak rendületlen bafafiságra és valódi képességre tekintettünk. S midőn jelöltjeink elsőjéről levelező ur maga is elismeri, hogy „az széküink közvéleményét és szeretetét le a legalsóbb rétegekig annyira bírja, mint kivüle senki más;“ és a többiekre nézve is bevallja, hogy „öket egyen-egyen tiszteljük, szeretjük és büszkeséggel nevezzük magunkéink;“ ezen nyilatkozataival akaratlanul éppen arról teszen bizonyosságot, hogy mi sem nem „praecocipáltuk“, sem nem „monopolizáltuk“ a közvéleményt, hanem csak nyilvánítottuk. Nem értjük tehát: miért lépett föl ama combinatio ellen: azért-e, hogy az nem az idevaló Kreisgericht irodájából származott? vagy azért, hogy őt, t. ur — ha ekkora ezim most már elég léssen — abbel szándékosan kifelejtették? Mi azon combinatio — ha azt ön csupán igénytelen személyünknek tulajdonítaná is — mindig büszkék vagyunk; s — ugy látszik — az ellen sem önnök, sem a „Nefejeles“ borítéka levelezőjének Mihály Antalnak sincs egyéb kifogása, csakis annyi, hogy az létezik. Igen biz' az, minden önzéstelen jó hazafinak öröme s önnöknek fájdalmára!

r. l.

Egy pár észrevétel. Örömmel olvasám a „Kolosvári Közlöny“ 42. és 43-dik számában, hogy Kraszna és Közép-Szolnok vármegyékben a bizottmány alakítása, és a tisztújítás alkalmával a románok és magyarok között a leg jobb egyetértés, meglezés és szünte egymás iránti udvariaság nyilvánult. El is jött bizony ezen eljárásnak már valaha az ideje, s szükséges volna, hogy ne csak így általános, hanem a bizottmányok és tisztikar névsora megküldése és közzététele által törtenjék meg az ezen tárgyban tartott egyetértés hírlapok utján nyilvánítása, hogy valahára nyíljék alkalom azon sok jajdulások hírlap utján megszüntetésére, melyekkel mindkét erdélyi román lap telve, Torontál, Arad, Bihar és Szatmár megyékből azt állítván, hogy ott sem a bizottmányokba, sem a tisztikarba a románokra nem volt tekintet. Ha igaz, hogy ez így történt, akkor nyíltan merem állítani, hogy azon tisztelt megyék főnökei nagy hibát követtek el, nemcsak a román, de a magyar nemzet ellen, mintán egy ilyen tény által az annyira elkerülhetlen egyetértés a két nemzet között, nemcsak nem érik el, hanem egészen a reactio kezébe játszdják mind a két nemzet sorsát. Névszerint vádolva van: Bihamegye előttem igen tisztelt főispánja, hogy a belényesi kertületben, hol mind románok vannak, nem akar semmit tudni ez a románokról. Ha igazok ezen állítások, ugy a nevezett főispánok tisztelettel kéretnek, állítsák helyre a szükséges egyetértést a magyar és román nemzet között a bizottmányok újja szervezése, és a tisztviselők újbóli megválasztása által.

Ha pedig nem igazak, méltóztassanak ezen állításokat hírlapok utján megeazólni.

A kraszna- és középszolnoki tisztikar és bizottmány névsorát is közölni kellene hírlapok utján, hogy lássa a román világ, miként a magyarok a jogegyenlőséget mindenütt, és mindenhol tettelesen pártolják. *)

*) Mi nem vagyunk még értesítve az ottani tisztikarról; de ez észrevételre meg kell jegyeznünk, mikor nézettünk szerint jogegyenlőség az, hogy választassék hivatalba az, a ki a többség akar. A többség akaratját nem szabályozhatja sem a vallás, sem a rang, sem a nemzetiség. Arad, Bihar s Szatmár megye főispánjai is nem magok teremtették, sem a bizottmányt, sem a hivatalokat, hanem választotta azokat a nép. A választási jog csak ugy szabad, ha sem nemzetiség, sem egyéb, kikötés-kint nem áll utjába. Hogy a lehető tekintet legyen a nemeciségekre, azt szükségesnek látjuk, de mégis a döntő argumentum csak a szavak

Még egy észrevételem: A szebeni gyűlés ki mondá, hogy román és román között a vallás nem teend soha különbséget én azt szívemből pártolom; bár ez mindent megmátartánk, de fájdalom! az udvari korlátnokság mellett hivatalok betöltésénél egyebet veszek észre: arra ki van nevezve egy unitus tanácsos, és egy disunitus titkok, egy disunitus fogalmazó, és egy disunitus fogalmazó gyakornok, még pedig mind olyan emberekből, kik 1848 előtt nem voltak hivatalban, az unitusok, kik 1848 előtt is szolgáltak mellőztetvén, nem fáj az unitusoknak, mivel a 12 év alatt is báró Saguna ő nmlga ugyan e szerepre juttatá az unitusokat, nem levén sem a főtörvényszéknél, sem a helytartótanácsnál, sem az urbéri főtörvényszéknél egy unitus tanácsos is, erről most többet nem szólok, elvárom a főkományszék összeállítását; mindenesetre megjegyzem, hogy báró Saguna ő nmlga előrelátó, ügyes, nagy politikus. Mikor jön már el az idő, hogy a román nemzet is emancipálva legyen főppajai befolyása aól.

Moga Demeter.

Maros-Vásárhely, márczius 18-án, 1861. — Városi közműteteink mint a Teleki-könyvtár, kasino, ev. ref. kollegium, kath. gymnasium, kisdóvoda, fegyveriskola, kórház, ev. ref. és kath. leánynevelők — közt szép és egy áldott intézet a mult év november 25-én alakult m.-vásárhelyi jótékony nő-egylet, melyet gr. Lázár Mórón ő nmlga alapított a város és vidék lelkes honleányainak részvét és áldozatkészségével. E már is sokak által áldott intézetről akarok ez alkalommal emlékezni. A nő-egylet alakulása után a nemes grófné — körülményei ugy hozván — nem sokára, alig két választmányi gyűlésben vehetvén részt, felment Pestre családjával együtt s így az intézet Maesiká Lajosné második elnöklése és a választmány gondos és igazán lelkiismeretes vezetése alatt folytatva működését oly eredményt, hogy a nemes grófnának a fővárosban mulatása ideje alatt lelke nemesen nyugodt lehetett, mert kedves intézete, melynek ő az elnöke, itt áldást árasztólag munkált és tett a szenvedő emberiségért. A választmány egyen is valahányszor nekie szegény, szerencsétleneket jelentek be, vagy ilyeneket megdudott, tagjaival rendre felkeresteté nyomorult embertársait, s a kezdő intézet erejéhez képest rögtöni segédelmet nyújtott. Nem egyszer maga a választmány tagjai az intézeti segédelen kívül nemes áldozatokat tettek. Némán, hallgatagon tettek, legfeljebb olykor egy-egy köny gördült ki szemekből a szerencsétlenek sorsa felett; ök, én jöltudom, ragyogni, elismeréseket, hálaikat nyerni nem ojahtanak, öntudat, önértéket elég jutalom érette, de e levél írója több versen tanuja volt ily jeleneteknek s így ellent nem tud állani, hogy e lelkes választmánynak névsorát bettírendben e lapok olvasóinak be ne mutassa a következőkben: Bárdosi Jánosné, Bucher Miksáné, Konez Lajosné, Nagy Jánosné, Péterfi Juliánna, Petri Adámné, Reich Károlyné, báró Rothenthal Henrikné, Szilvási Sándor és a fenn tisztelettel említett másod-elnök. És most az egylet jelen állásáról és eddigi működéséről néhány adat álljon itt a közönség értesítésére közölve.

A nő egyletnek tagjai hovatovább mindég szaporadnak elannyira, hogy nem lesz a város és vidéken a ki tagjai közé ne kívánna magát felvétetni; az intézet alapszabályai különben is mint egy életbiztosító intézetnek vannak szerkesztve, s ki az a világon ki elmondhatná magáról, hogy ő minden eshető viszonytag, változás és szerencsétlenség ellen biztosítva van örök időkre s megtagadná magától, hogy ő senkivel sem kíván jöttezni. Van az egyletnek ez ideig 317 tagja; ezek közül 96 igazgató tag 400. 100. és 60 uj ftagtsági díjjal, melynek kamatját fizetik s így az általok aláírt és évenként már kamatozó összeg: 6980 uj forint. Az alapító tagok közül 6-an aláírt összegeket befizettek, 440 uj fttal. Alapító tagok 61 vannak s befizetett 5 uj ftt alapítói díjból begyűlt 305 ftt. Ezen két összeghez s még más mellékes jövedelmekből van az egyletnek: 1012 forintja részint kiadott, részint kamatozásra kiadandó tőke pénze. Részvényes tagok összesen 260. vannak, ezek részvényilletőségeikben még az igazgató tagok által fizetett kamatpénz s több mellékes jövedelmekből 732 ftt 67 kr gyűlt folyó kiadásokra.

Ezen utóbbi jövedelemből a következő utalványozások tettek eddig: 14. háziszegénynek egyszer mindenkorra 50 uj ftt. Havi utalványozások és pedig december hóban 5 *) szegénynek 1 ftt 50 kr; január hóban 18-ak 14 ftt 20 kr; február hóban 26-ak 22 ftt 70 kr; márczius hónap 8-dik napjáig 32-ek 29 ftt 20 kr. Az összes utalványozás eddig 117 ftt 60 kr uj pénzben. Gabona utalványozás ezenkívül történt.

E még alig három hónap óta megalakult egylet eddigi működése tekintetbevéve kezeő nehézséget, elég megnyugtató s ha e tervben lévő dolgozóból fellátása is meglesz: akkor a városra nézve dicsőség, áldás és szerencse.

Igen ojahtató lenne, hogy ilyen jótékony nő-egyletek országsszerte minden nagyobb városban alakulnának, mire nézve a m. vásárhelyi jótékony nő-egylet alapszabályait édesörömet elküldeni kész alkalmazás és tájékozásl az illetőknek.

r. l.

Marosszék. Ma márczius 19-én baráti körben valánk Balla József barátunk névpapján Ny. szt. Lászlón, hol a régi norma szerint szent László magyar király lova patkóját elhullatá, erről nevezik a helységet Szent-Lászlónak. Barátikörben kötelmeink leginkább felmerülnek, így merült fel előttem egy lefizetendő adónk szükségessége. Ez az adó a honvédségélyező bizottmány alakulása. Egy indítvány követeztében ezen kezzeletti adó sietünk patkópénz nélkül lefizetni, s így az irt ezlra felgyűlt 152 ftt o. é. s lett határozva ezen tárgyra nézve, hogy a feltámadás azaz Husvét

többségének véleménye. A kinevezés alá eső hivataloknál már inkább lehet tekintet a nemzetiségre és vallásra, s itt a mellőztetést inkább fölvehetne tudni. Ha a románok külön vallástelekeztetire az udvarnál nem ágyteltek, annak tán oka éppen az, mert a szebeni gyűlésök kimondá, hogy román, s román közt a vallás nem tesz különbséget. Fontosabb kiátlást az, hogy az 1848 előtti szolgálatokra legyen tekintet. Szerk.

*) Ez az 5 egyen egybőituen is nyer segédelmet,

innen a bizottmány szervezésére összegyűlünk, s hiszem, hogy akkor mindenki — ki itt jelen nem vala — sietni fog lefektetni azon tartozást, melyet ha méltólag jutalmazni nem is tudunk, de segíteni fogunk azokon, kik arra érdemesek.

Ha alakult a bizottmány, közölni fogom a segélyezők névsorát. Bereczki Sándor.

Csik-Szereda, március 16-án, 1861. — A „Kolosz-Közlöny“ március 12-iki számában „a székely főkirálybírói választási jog“ cím alatt megjelent cikkre — a nélkül, hogy a közvélemény vezetői gyanút akarnék magunkat föl-tüntetni — bizton állíthatjuk, miszerint Csik-Gyergyó és Ká-szon-Szék értelmes népe között egyetlenegy férfit sem ismerünk, a ki a székely főkirálybírói választási jogát fel-adni kért lenne.

Bárki nevezzen a kormány közénk szerveztetését vé-gett, s bárminő nevet és rangot adjanak annak, azt — bizo-nyosan — mint ideiglenes s a kezdetre szükséges biztost fogja Csik-Szék tekinteni s főkirálybírói választási jogát fenntartani és azzal élni nem mulasztandja el.

A közhangulat alapján bizton hisszük, miszerint Csik-Szék főkirálybírói választási jogát a magyar felolós minisz-teriumnak is csak akkor rendeli alá, ha ezt közös ország-gyűlésen hozott s szentesített nyílttörvény előzte meg.

Kedves Tamás, Veress Ádám, Geező Gyula.

Bukarest, márc. 15-én A Konstantinápolyban kö-zelebb történt nagy égés, mint egy barátomtól hallom, ki az itteni olasz konsul Strabionál igen ismeretes, százhatszan ezer frank kárt okozott az olasz követségnek. A szó teljes-értelmében mindent odaégett, úgy hogy egy darabka hiva-talos iratot se bírtak megmenteni.

Hasonló károkat okozott egy másik elem a víz Gala-czon az alsó városban, melyet részletezni nem tudok, de hogy borzasztó kár lehet ott, bizonyítja az, hogy az itteni oláh lapok sürgős felhívást intéztek a nemzethez, melyben elmondják, hogy igen sok emberélet esett ott áldozatul, sok az árvák száma, kiknek az ég után kívül nincs senki gyá-moluk. Egyébiránt remélem találkozni fog ottan vagy egy hazánkba, ki az ott történeteket önnök körülmenyesen meg-irandja. Most azért szólunk az itteni nemzeti párt forró vá-gyáról a fejedelemségek uniójáról. A „Románul“ tudósítják Jászvásárból, hogy Panu miniszter nyíltan az unióhoz köti tárcáját. E szerint neki erősen meg kell győződnie lenni, miként szavát rövid időn befogja válthatni, vagy nem sokba veszi a miniszteri — itten úgy sem irigylendő — tárcza dícsőségét. Legalább a „Román“ konstantinápolyi levelezője megzafolja a hírt, mintha ott az unió érdekében a követek értekezletet tartottak volna. Csak is bizalmas beszélgetés közben hozta fel Touvenel a nagyvezérnek, miszerint Anglia és Ausztria olyas beavatkozásaiak mint például Galaczon a fegyverek letartóztatása, egyedül az unió kimondása által lehetne elejét venni. Abban azonban a „Romanul“ nagyon Tamás hogy a fényes porta emnyire nagylelkű lehetne a ro-mán nemzet iránt, a nagyhatalmak pedig sokkal nagyobb dolgokkal vannak ma elfoglalva, minthogy Romania uniójával bibelődjenek. Ezt maga a „Romanul“ bevallja, valamint bevallotta azt is már számtalanszor, hogy a románok a ga-lambot csak sülve szeretik.

Meglepő azonban, hogy az unió éppen a nemzet szí-nénél, a bojároknál legkisebb viszhangra sem talál. Vala-meddig tehát a bojárság hazafiságban a magyar aristocrátiát nem veszi eszményképül, addig az unió kimondva is, jöj-jön bár a portától vagy a natióal párttól, csak halva született gyermek leendő. Hátunk megett a három év amaz emlékezet-es jan. 24-ike óta, s mit tett azóta a jászvásári és buka-resti országgyűlés és a foksányi komité, mi által Európa figyelmét magára vona? felelet: semmit. A legtöbb idő a képtár közti sokszor a gyűlölség fokozott viszáldakásban pazaroltattott el. Cserélik berélik a miniszteriumot — ebből áll minden. A főkomité pedig hallgat a jobbágyok felszabadít-ásával még akkor is, midőn ma-holnap Oroszország is fel-szabadítandja millió jobbágyait. És mégis találkoznak itt egyes örvöngők, kik erdélyi oláh testvéreik sorsán jajveszék-elve, azok segítségére menni áhítoznak, hogy a magyarok jármából kiszabadítsák őket. Ennyire vannak lenni! Hol van nálunk a robot, a szolgaság! Bizony atyámfiai reátok illik, hogy meglátjátok a szálkát s nem veszitek észre a ge-rendát.

r. l.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Folyó hónap 23-án d. u. 5 órakor az erdélyi Mu-zeum-egyesület igazg. választmánya rendkívüli tudományos ülést tartott; az azelőtti gyűlés j.-könyve felolvasása hitele-sítése után, egyesületi alapító tag Jakab Elek olvasta fel „A magyar korona feletti küzdelem a X. V. I. sz. á. z. a. d. b. a. n.“ című értekezését. Az előzmény-ben megmutatja szerző a történetekből, mily fontos a ma-gyar alkotmányban az: ki, hogy bírja a magyar koronát s miképen koronázattott meg? hogy a törvényszerű megko-ronázás nélküli király a magyar nemzet szemében csak urakodó, de nem azon fölkelte fenség, kit az bálványoz, tisztel, szeret s ertette vétet s vagyonát áldozza. Ezután elmondja, hogy mintán Perényi I. Zápolya János 1526. törvényes választott és megkoronázott magyar királynak adott szavát s hitét megszervevén, a gondjaira bizott koronát I. Ferdinánd-nak 1527. koronázás végett kiszolgáltatta, hogyan jutott az ismét 1531. vissza Zápolya kezébe, s annak halálával 1540. hogyan szállott át az általa bírt országgyűléssel együtt özve-gyére Izabellára s csecsemő János Zsigmondra. Azon percz-től fogva, a mint Szoliman Izabellát 1541. szept. 5-én Bu-dáról szép szin alatt kibeszélte, s fiával és a koronával együtt Erdély, Lippa és a Kassai terjedő ma-gyarországi részeknek királyné és fejedelem címmel és jogkörrel Martinuzi gyámsága s Petrovics védelme alatti átvételére utalta, nyomról-nyomra kíséri értekezés mind a ko-rona, mind az özvegy és árva sorsát, mind pedig azon kü-lönböző utakat és terveket, melyeket Ferdinánd — eszkö-zül használván Martinuzi atyát — alkalmazásba vesz a végre, hogy a koronát s azzal együtt Izabella és János birtokait is

kezére kerithesse. Legelső lépése 1540. végén békés volt, egyszerűen kérte őket az 1538. kötött n.-várad szerződés teljesítésére, de kérésre, Fels generalis alatt hadsergével nyomatékosítván, egyszerűen visszatartották; a második 1541. elején az eszélyesség tanácsa volt, t. i. a budai pol-gárokkal akarta rábírn a királynét akarattjára, de Martinuzi és Petrovics megátolták, mivel az ország törvényeinek bizi-tosítása iránt az ígéretek között nem volt szó; az ezt támo-gató hadserget Roggendorf után ismét szétverték. Ezután Serédi Gáspárral szép úton tettek kísérletet s 1542. elején szerződésre léptek, de a királyné megbánván, Marti-nuzi e megbánást szítván, elmaradt; 1543. Bornemisza Pál veszprémi püspököt küldötte be, de fogadat nélkül. Így lön korona és ország átadás ügye 1548-ig elhaladva. Mar-tinuzi ezalatt gyám és kormányzó volt, de tényleg egy ki-rály hatalmi körét, a királyné és fia alig árnyéka birta; az ország kincseivel a maga tetszése szerint bánt, s a hazafiak-at és királynét magától elidegenítette. Az erdélyi ország-gyűlés számadásra akarta szorítani, a porta fenyegette, Fer-dinánd a Martinuzi által igazgatott részekbe be-becsapott: ezek s számos más okok Ferdinándot és Martinuzit a titkos szövetkezés útjára vitték. 1549. elsőben Perényi Albert, majd szept. 8. gr. Salm Miklós, léptek vele alkura, 1551. júl. 19-dikén Castaldo, Nádasdy Tamás és Báthori Endre formulázták, a királyt elfogadására bírták, fegyveres erővel hajtották végre. A koronát és az ország igazgatását Izabella és 11 éves fia a kolozsvári pia-czi nagytemplomban 1551-ben júl. 19-26 közötti vasár-nap adták át Ferdinánd biztosnak, sirtak mindketten, mid-őn a királyné jóslólag azt mondotta: Ime magyaror-szági férfiak! átadom a koronát és szent jelvé-nyeket, de engem azon kizáró sejtetem jár át, hogy ti azzal a ti nemzetetekből való királyt soha többé megkoronáznai nem fogtok! az egész gyűléseket könyekre fakadt. Tinódi egykor verses krónika-írónk — mondja szerző — így hagyta e jelenet emléke-zetben:

Csoda nagy siralma lön királyné asszonynak,
Lefüggesztett feje a király fiának,
Sok könyhullatása a király fiának —
Sírás nagy sohajtás lön az Erdélyországnak.

Ezután a királyné az országot hite alól feloldotta, actáit átadta, maga Kassára vonult s Erdélynek vajdái Cas-taldo és Martinuzi atya lettek. A koronát Ferdinánd 1562-ben március 25-én kapta kezébe, a mint szerző Praynál lévő saját elismerő írásával bizonyítja. A tíz évig tartott küzdelemben tehát csakugyan Ferdinánd lön nyertes. E volt az értekezés veleje s logikai fonala. Szerző igyekezett szorosan kérdése határai között maradni, de mind e mellett ér-tekezésében vannak az egész korszakra nézve érdekes fel-vitáztatások s nem egy nevezetes új adat. Közönség daczára a legutóbbi időnek szép számmal volt, s a mennyiben ki-vehettük olytonos figyelemmel s nagy tetszéssel hallgatták az olvasmányt. Óhajtható lenne ha az éppen most rendki-vül korszerű munka, mely 7—8 nyomott ívet tenne, akár a Muzem-egyesület, akár más vállalkozó által kiadhatnák. Bizi-tositjuk a közönséget, hogy közelebből korszakos érde-kekből történeti értekezés közre nem adatott.

— Holnap a sok sorscsapáson átment szinagazgató H a v i u r, az itteni színházban előadást rendez. Ajánljuk az érdemes közönség figyelmébe.

— Gr. Bethlen Géza és b. Wesselényi József udvari korlatnoksági díjnokokká nevezettek.

— Marosszékről több birtokosok egy nyilatkozat-tot vettünk a „Magyarország“ idei 51-dik számában kiadott azon cikkre nézve, mely a Marosszékről s egy későbbi számban azon cikkre nézve, mely a M.-Vásárhelyről küldendő követek irányában közvéleményről szól. E levél egy tekintélyes körből jött hozzánk, s a közvéleményt úgy a székből mint a városban más egyeniségek körül látja ösz-pontosulva, azon megjegyzéssel, hogy Antal Imre már az emlékezetes birtokosi gyűlés előtt kijelenté, hogy nem kíván ezuttal képviselő lenni. E levélben kiemelve azt, hogy Ber-zenceit kérdésen kívül örmével választanák, ki vannak je-lölve azon egyének, kik mellett előre is látják a többséget, s az észrevétel meg van téve a „Magyarország“ jelöltjeire nézve is. Engedjék meg tisztelt barátaink, hogy a lap terén ily személyes kérdésbe ne elegendjünk, a „Magyarország“ is hibázott, miért nyitott tért ily közzabírnek. Nézetünk szin-t a lapok legelőbb arról szólhatnak, hogy valamely tör-vényhatóságokban kik a követjelöltek? A követjelölés ideje pedig akkor jön el, mikor a törvényhatóságot a választásra felhívják. Ekkor fognak alakulni a pártok, s akkor lesz tud-va, kik lesznek a jelöltek? Addig még Bezenecsei is vissza-jöhet a hazába. A „Magyarország“ által jelölt Sz. A. iga-zolására nézve kötelességünknek tartjuk megjegyezni, hogy nevének felemelítése bizonyosan híre tudta nélkül történt, mert mi éppen azelőtt pár nappal, mielőtt „M. O.“ bel cikk megjelent, vettük Sz. A. levelét, melyben írja, hogy az ő környékébeni közvélemény a marosszéki követségre nézve kik mellett van és ő is ugyanazon egyeniségeket nevezi, ki-ket ezen most hozzánk küldött levélben megneveznek.

— Székely-Udvarhelyről írják nekünk, hogy azon fényes gyászkiéret tagjai, kik m. e. 50 szekerén kísérték a 12 évi zsarnokrendszer nyomása alatt sirba roskadt Ug-ron Menyhártot a család ősfészékén Ábrahámfalván ké-szített örök nyughelyére, az idvezült honfi halálát emléke-zetessé tették egy honvéd-segélyező-egylet alakítása által. Az egylet elnökövé mlgs Ugron István ur, pénztárno-kává mlgs Ugron Lázár ur és tollvivőjévé mlgs Henter János ur választották. A pénztárba a jelenvólaktól azonnal több gyűlt be 200 o. é. frtnál. A gyásztisztelgők ennél szebb emléket alig emelhetek volna azon férfinak, a ki oly me-részen ostromozta nyíltan a Bachféle civilisatorokat, s ezek-nél minden lépten tudatlanságot elárló eljárásait, és a ki oly epedve vágyott megérteni a beamter-sereg ki-hur-czolkodását s székházunknak egy alkotmányos közgyűlés előtti fölnyitását.

— Az egyesült Olaszország államadósága összesen 702,127,861 frtot tesz.

— Martius tizenötödikén a bécsi tanulók megün-neplék az az napon eltemetett áldozatok emlékét. A deákok

e nevezetes napon egyik társukat kísérték ööknyugalomba. 24 technikus kísérté a koporsót, 6 magyar, 6 lengyel, 6 ó-német diák öltönyben, 6 frakkban. A temetőben a márczi-usi sírokhoz mentek, nagy körbe álltak, síveiket levették, s hosszasan néma csendben maradtak. Végre egy technikus kilépett mondván: „béke hamvaikra“ mire mind ament mon-dottak. Az elesettek jeltelen sírjára emlékkő felállítását ha-tározták.

— Ausztriában a hietzingi választókerület f. hó 17-én zajos és népes gyűlést tartott, melyen a követje-löltek politikai nézeteiket előadák. Legszabadabb s legtöbb tetszést aratott ezek között dr. Brestl-é, ki a 48-iki év dícsőséges vívmányait élénk színekkel rajzolja, biztosítván a választókat, hogy ő még most is azon véleményeket osztja, mint 48-ban, azon alapjogokért (a vallások egyenlőségeért, személyes szabadság védelméért, sajtószabadságért, házi jog sérthetlenségéért) fog az országgyűlésen — ha megválasztatik — küzdeni. Kérdetevén: minő nézetben van a magyar-ország g g a l i viszonyról? Elmondá: hogy ő ezen országgal az egyenlő teherviselést, kereskedelmi-és vámegyenlőséget, s a külfölddeli együttes képviselést kívánja. De őrizkedni kell, hogy e követeléseket erővel érvényesítsük; mert Ma-gyarországnak 1849-ki erőszakos leverése is kire hozott főb-gyászt, mint az örökös tartományokra? (Eljen! Eljen! kö-zönség). Nines tehát más út, szándokunk kivételére: mint a rábeszélés, megértéses útja; igaz, ez tán hosszadalmas, de biztosan célhoz vezet. — A választás 18-án menend végre.

— Nográdmegye f. hó 12-dikén tartott közgyűlé-sében végeztetett, hogy minden kivétel nélkül, legyenek azok országgyűlési képviselők, mágnások, országnagyk, megyei tisztviselők, vagy bár kik is, a kik akár a magyar ország-gyűlésnek eddigi törvényhozái körét, az adó s katonailátás kérdéseiben is, megrendíteni kívánnák, akár netalan a bi-rodalmi tanács megalkotásában vagy, mint választók, vagy vá-lasztottak, bármily formában résztvennének, közreműködne-nek, megjelenének, mint hazájuk közjogi törvényeinek meg-sértőit, a megye honáruolóknak tekinti, mely végzés a haza összes törvényhatóságaiával közöltetni rendeltetik. — Ezzel a terem ajtaja megnyitották, hogy a ki e végzéssel nincs egyetelmében, szabadon távozhassék, a ki pedig azt helyesi-ott maradása által helyeselve, sőt sajátkezű aláírásával is megerősítse mindenki egyenként, hogy ne mondhasa senki, hogy e végzést tán egy, a hallgató többséget intimidáló ki-sebbség hozta. Miután pedig senki se találkozott, a ki a megye tanácskozási termét elhagyja, a nevek aláírásához fogtak.

POLITIKAI HIREK.

— Bécsből, mart. 18-ról írják A „P. L.“-nak: Az Olaszországban folyó készülődésekről azt hallani, hogy Bolognában nagy hadseregösszevonás fogna tör-ténni, melynek egy részét Cialdini dandára képzend. A versaglieri zászlóaljok 42-re fognak szaporítani, vagyis 24,310 főre fogna emelteni. Az a miatti aggodal-makat, hogy a háboru Ausztria és Szárdinia közt már leg-közelebb ki fogna ütni, itt nem osztják, hanem azt hiszik, hogy az első csapás Rómára lesz mérve, mely-nek napjai megszámlítják. Ausztriával vívandott háborut késő nyárra jövendőnek. — A montenegróiak, nem te-kintve a törököktől kapott legutóbbi vereségüket, foly-tatják műveleteiket. Mint valóságostényt jelenik, hogy a szerb-, uszkokok-és hercegovinai rajákon kívül ola-szok is harcolnak a feketehegyiek sorai között. S azt is akarják műveleteik folyamából következtetni, hogy had-tanilag képzett kezek intézik azokat.

— A piemonti határőrök darab idő óta ellenségesen viselik magukat. Igy Marabirza Camporinál Rovigo tar-tományban a Pó tulsó partjáról több lövés történt az in-nenső parton felállított osztrák őrségre.

— Az angol alsó-ház mart. 14-kiülésében Dun-combe figyelmet költött interpellatioja így hangzik: A kormány nagyra volt a benemavalkozás elvével, de most már eléggé értesült róla, hogy ez a benemavalko-zás nem egyéb ködfátyolnál (halljuk, nevetés). Ők nem avatkoztak volna be Nápolyért és Rómáért, de Ausztri-ért és Magyarország végett mindjárt készek voltak. (Hall-juk.) Ők az erős mellé állottak a gyöngye ellen, ők segí-tették az erőst azok ellen, kik régóta elvannak nyom-va. Aug. 31-ki sürgöny sobase látott volna napvilá-got, ha Németországon közzé nem tessik. Ezen sürgöny-ben azt mondja a nemes lord, hogy Angliának az adriai tengeren érdekei vannak, melyeket védelmeznie kell. En nem hiszem hogy legyen a britt birodalomban olyan ember, ki meg tudja mondani, hogy mi érdekei vannak Angliának az adriai tengeren. Egy másik sürgönyben sir Hudson utasításul kapta, megakadályozni az olasz par-tokról valamely flottának Dalmátországra evezését. Ha az nem beavatkozás, akkor nem tud neki nevet adni. Miért ne szabadjon egy flottának Olaszországból Dalmátorszá-gba evezni, nemde azért, hogy ne védelmezze Magyar-országot Ausztria ellen?

Továbbá hallottam, hogy e sürgönyökben Ausz-triát Franciaország ellensúlyának tekintik, s ezért kell Magyarországnak Ausztria elleni támadását gátolni, ak-kor, midőn Szárdinia Velencze végett harcort kezd (hall-juk, halljuk.) Egy másik sürgönyben a nemes lord ezt írta Hudsonnak: „Tartsa szemmel Kossuthot“ mert ak-kor ez Turinban volt. Hudson erre oly kifejezésekkel felelt, melyek méltók az ország követéhez, ő nem fog-hatja meg, mondá mikép lehet egy angol követ köteles-

ségévé tenni, hogy idegen földön egy idegen száműzött lépéseire felügyeljen (halljuk!) és ennek következtében vonakodott engedelmessé tenni a nemes lord rendeletének. — Egy vasut volt tervben, genovai vasut név alatt, melynek igazgatója Kossuth lett volt, ugyhiszem, Hudson egy sürgönyt kapott a nemes lordtól, a szárd kormánytól megértetni, hogy Anglia sértve érzendi magát, ha a szárd kormány oly vaspálya engedélyt kiad, melynek igazgatója Kossuth, mert ez Kossuthnak forradalmi czélokra eszközül szolgálna (halljuk! halljuk.) Hudson ur vonakodott eszközül szolgálni ez izenet átadását illetőleg is, és kinyilatkoztatta a nemes lordnak, hogy nagyon keveset kell tudnia a szárd kormányról és Cavour grófról, mert ha Cavour szükségesnek tartja bármily tekintetben viszonyba lépni Kossuthal, azt nyíltan a világ szemelattára tenni fogja, a nélkül, hogy előleges engedelmet kérne rá Angliától.

Egyébiránt ebben is kormányunk úgy járt el, mint magyar pénzjegyek kérdésében, t. i. hogy Kossuthot megakadályozza, hogy ne láthassa el honfiát az Ausztria elleni fölkelés segédcsereivel. Itt egy nagy ország, a 15 millió lélektől lakott Magyarország, mely nagyobb mint Anglia és Irland együtt, és amely jogosítva van független nemzetet alkotni, Ausztria által jogaiban meg van csaltatva. Magyarország készült e jogokat visszaszerezni; ezen időben titkosan beavatkozni azért, hogy Ausztria Franciaország ellen egysúlyul megtartassék, egy rendőri fogás volt Angliától, olyan, melyet ő felsége kormányától nem szabadna látnunk. A dolgok eddigi folyama oda mutat, hogy Ausztria uralmának napjai megszámlálvák, és mi Magyarországot látni fogjuk, hogy miként foglalja el eredeti rangját a continens nemzetei között. Reményem, Magyarország nem fogja magát korai fölkelésre csábítani, mely ovatosság annál szükségesebb, mert hiteles tudósítások szerint ausztriai ügynökök teljes erőfeszítéssel fáradoznak benne, hogy fölkelést támasszanak, hogy ostromállapotra ürgyök legyen. Ezen esetben bizonyos, hogy nagy vérontásra lehet kényszer, ezen alkalommal tanácsom Magyarországnak, hogy egy jotát se engedjen jogaiból. Conspiráljon az angol kormány Ausztriával annyit, a mennyit tetszik, de Magyarország tudja meg, hogy az angolkép vele van, és óhajtja, hogy nemzetiségét ismét visszaszerezze!

Ujabbak. — Milanoból írják a „Tr. Ztg“-nak: Majdnem bízhatatlanul milyen erősen foly itt a fölszerelés. A műhelyekben éjjel nappal dolgoznak a sereg fölruházásán és fölfegyverzésén. A velencei önkényteseket, kiknek szolgálatidejük lejárt, színelg elbocsátják ugyan, ha kéreznék, de igyekeznek ez elbocsátást halogatni, egyébiránt ők is többnyire csak azért lépnek ki a szárd seregből, hogy más szabad csapatba vagy a magyar legióba álljanak. Reménylik, hogy háború esetében a rendes hadsergen kívül egy 40 — 45 ezerből álló szabadcsapat is készen lesz Garibaldi alatt harczterre szállani. Egy idő óta itt sok magyar Kossuthpénzjegy van forgalomban. Körülbelül 50% levonással nagy kelete van, svannak itt váltótőzák, melyekben e papírt a nevezett áron venni és eladni lehet. Alig van nap, hogy egyik vagy másik feltűnőbb magyar forradalmár itt meg ne forduljon. A Fortschrittnek hasonlót írnak Turinból. Oda, írja a Fortsch. jelentékeny mennyiség Kossuth-jegyet szállítottak Londonból, melyek részint ott hozatnak forgalomba 50%-el, részint Ausztriába becsempészésre szánják. Kossuthnak egy ügynöke nagy lakot bérelt ki Turinban. Klapka és Türr ile érkeznek 20-dikáig. Az első azt írta ide, hogy sikerült neki Angliában egy 3000 emberből álló önkénytes csapatot alakítani, és hogy egy szerb- és egy bolgár legio is alakulóban van, ugy hogy Klapka aprilis elején egy 20,000-ból álló hadtesttel fog rendelkezni.

— Turin, mart. 20. este. A mai kamarai ülésben Cavour a miniszterium elbocsátását jelenté, s így szólt: én a királynak azt tanácsolom, hogy egy az új királyság különböző elemeire tekintettel levő miniszteriumot alakítson. A kormány nézete az, hogy a nápolyi helytartótanács politikai jellemét elnyomja, miután a tanács a centralis kormánynak alárendelt, és működéséért ez utóbbi lesz felelős. Lamarmora tbnok a hadsereget illető előterjesztést tett, melynek általános érdeklődést kelt. 21-kén jelentik hivatalosan, hogy Cavour új miniszterium alkotásával lön megbízva. — A del Tronto vár megadását hivatalosan jelentik.

— Páris, mart. 20. este. A mai Patrie megczáfolja a hírt, hogy Goyon visszahivatnék Rómából, s más tábornok által fogna pótoltatni.

— Az „Oesterr. Ztg.“ szerint ő Felsége kijelentette a Bécsbe érkekezetre meghívott magyar főurak

előtt, hogy a magyar nemzet jogait egész terjedelmökben tisztelni fogja, de viszont soha soha sem fogja eltérni a korona jogainak megtámadását. Ezt a kölni lapnak különben igen jól értesülni szokott bécsi levelezője írja.

— Szintén az „Indép.“-nak írják Stambulból, hogy a montenegrói határszéleken ujonnan felmerült zavargások folytán a porta és az osztrák kormány közt alkudozások vannak folyamatban, a rend fenntartása végett valamely közös eljárás megállapítása iránt. A török hajóhad már el is indult volna az adriai tengerre.

— Bécsbe a „P. L.“ szerint tudósítás érkezett Zágrábból, hogy 2000 montenegrói egyesülven a Herczegovinában fellázadt keresztényekkel, szétugrasztották az ellenök kiküldött török csapatokat.

— Deák Ferencz egy emlékiratot intézett a horvát ügyben, melyet a „P. Napló“ egészen hoz, s melynek corollariumát jövő számunkban adandjuk. Ez emlékiratot mint a magyar közvélemény igazságosságát bizvást felmutathatjuk egész világnak. Nagy hazánkja teljes jogi- és történelmi igazságot szolgáltat Horvátországnak, de egyszersmind kimutatja, hogy egy lebegő állapotban nem lehet az osztrák császárság s magyar királyság közt. Horvátországtól függ választani: akar-e társország lenni, vagy maradni osztrák provincia? a mely utóbbi esetben Magyarország csak oly viszonyban lesz vele mint Galiciával vagy Csehországgal.

Legujabb.

— Biztos helyről értesültünk mikép e hó 25-kén jóvá hagyott ő felsége által Erdélyország politikai szervezése az 1848 előtti rendszer szerint, azon változtatással, hogy a korábbi 2-dik határári román ezred egy saját vidéket (District) fog képezni. A szervezés végrehajtásának határideje april hó 15-ke 1861. Az országgyűlés az 1791-ik 11-ik t.-czik értelmében állítatik össze. Választási census 8 forint o. é. főispánokká nevezettek: Tordamegyébe Tisza László, Küküllő-megyébe gr. Bethlen Farkas, Hunyadmegyébe báró Nepcsa Ferencz, Kolozsmegyébe gr. Béli Ferencz, Alsó-Fejérbe Pogány György, Felső-Fejérbe Ládai Ágost, Belső-Szolnok-megyébe Véer Farkas, Dobokamegyébe báró Bánffy Dániel, fogarasi kapitányul: Leményi Brán János. Ideiglenes főkirálybírók: Udvarhelyszékre Dániel Gábor, Marosszékre gr. Toldalagi Mihály, Háromszékre gr. Kálnoki Dénes, Csik sz. Mikó Antal, Aranyos sz. Béli Gergely. A kormány-széki tanácsosok és titkárok szintén kinevezvék, kiknek névsorát később.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(96) Sz. 75—1861. **Hirdetmény.**

A zilahi cs. kir. kerületi törvényszék részéről hözhírre tetetik, hogy kérés következtében Hildalmás kerületi Zutor községbeli lakos Maythényi Györgynek, kinek születésétől fogva 40 nap hijával nyolczvan év eltelt, és a ki majd nem 44 évvel ezelőtt eltűnt, s azóta ismeretlen tartózkodása, halottá nyilvánításra való tárgyalásnak megindítása megengedtetett, és részére gondnoknak Zilahon lakó orsz. ügyvéd Zachariás János ur nevezetett ki.

Maythényi György tehát fölszólíttatik, hogy egy évnél lefelé, úgy mint 1862 január hó 25-ik napjáig d. e. 9 órára vagy ezen törvényszék előtt jelenjék meg, vagy pedig ezt a vagy a kinevezett gondnokát élete- s tartózkodási helyéről értesítse, minthogy különben érintett határidő lefolyta után, újabb kérés folytán, a halottá nyilvánítás folyamatba fogna vétetni.

Zilahon. január hó 24-én, 1861.

A cs. kir. kerületi törvényszék üléséből.

(90) Sz. 997—1861. **Hirdetmény.**

Kolozsvár város utcái éji világítására eddig használt hólgyagos lámpák a közelebről létesített Canfinnali világításra használhatók nem lévén, azok eladóra tétettek s az eladásra folyó évi aprilis 10-dike tüzeztet ki.

Az eladandó 253 hólgyagos lámpa tartóvassal, bádogg fedéllel és mécsessel van ellátva. Az eladás árverés után a gazdai hivatal irodájában fog végrehajtatni, s a felkiáltási ár egy lámpára 2 ft 30 kr. ban van megállítva; ha azonban mind a 253 lámpára vásárló találkozik, a vásár egyezős után is eszközölhető lesz.

A kolozsvári tanácsból márczius 19. kén 1861.

NEM HIVATALOS.

(98) Alólírt, mint hazai egy külföldi ismerőseinek is tisztelettel jelenti, hogy Torda városa piaczn levő vegyes kereskedését, melyet — meg van győződve, hogy valamint adói egy vásárlói megelégedésére — 25 éven át becsülettel folytatott. szemei gyengesége miatt kényeltve érezte magát, fiára **Biluska Antalra**, ki azt ezután saját czime alatt folytatandja, tulajdonosi joggal átruházni; kit is ismerőseinek ő iránta tanusított becses figyelmükbe ajánl.

Tordán, martius 22-kén, 1861.

Biluska Jakab, kereskedő.

(86) **M. L. urnak!** (5—5) zammál délután két és három óra közt meg-látogatni. **K. M.**

A mult hónapban hozzám intézett becses levele nyomán eddigelé semmi eredményt nem nyertem, és hogy az ön előtt ismert tárgyat sikerrel bevégezhessem, kérem önt engem e hó bár melyik napján há-

(97) (1—2) Hirdetvényben a 283-dik számú **bolt és szoba kiadó**; értekezhetni iránta ott helyben a tulajdonossal.

(95) Németország legelsőbb orvosi egyetemei által megvizsgált, mindennemű fájdalmak ellen hasznosnak elősmert és a magas cs. kir. helytartóságtól hasznossága miatt engedményezett **Véber-féle**

Á t a l á n o s K Ö S Z V É N Y G Y O L C S

mint legelsőbb, legbiztosabb, gyorsan és csaltatlatlanul segítő óvszer mindennemű köszvény, hü-lés, görcs, oldalnyílás, tagadt tagok, kilyczamodások és podagra ellen, csomagokban haszná-lati utasítással 1 ft 5 kr, még egyszer oly erős, súlyosb fájdalmak ellen 2 ft 10 kr. o. é. nem különben a híres **párizsi általános tapaszt** minden lehető sebnek, fagyadaganatok és tyuksze-mek ellen.

Egy tégely használati utasítással 35 kr. o. é.

A valódi kapható:

Kolozsvárt gyógyszerész Wolff János urnál és Wendler J. örököséinél.
Tordán gyógyszerész Wolff Gábor urnál.
Brassóban Khern Ede urnál.
Szegedvárt Misselbacher J. B. urnál.
Károly-Fejérvárt Wagner János urnál.
Beszterczén Dietrich & Fleischer úrnak.

(98) **Haszonbéri hirdetmény.** (3—3)

A Nagy István örökösöknek N.-Nyulason fekvő következő jószáguk, a folyó 1861-dik év szent György naptól kezdve 4 vagy 6 évre haszonbérbe kiadó.

1-szor. A falu közötti 1 1/2 hold nagyságu curialis telek, kiterjedett gyümölcsös-sel, lakó-házzal, cselédházzal és gabonással ellátva, egy a te'ek mellett fekvő 3 hold első osztályu földdel.
2-szor. A falu között 4 telek, lakházakkal ellátva.
3-szor. A n.-nyulási határban 137 hold commassált s nagyobb részben első osztályu szántó, 54 hold nagyobbára első osztályu rét és szénafü hely, 15 hold legelő, 12 hold erdő.
4-szer. A szomszéd Oroszfáján egy curialis telek, külsőségeivel, továbbá 30 hold szántó, 15 hold kaszáló, 6 hold legelő.

5-szor. Mező-Szentmártonon egy pusztá belső telek, 17 hold szántó, 6 hold kaszáló.
Értekezhetni a haszonbérés összeg és feltételek iránt bérmentes levél által Mikó Mihály-lyal. Utolsó posta Gyergyó-Szentmiklós.

(92) **Hirdetés.** (3—3) (94) (3—3)

Özv. b. Kemény Györgyné ő ngának nemes Kolozsmegyé m.-szombatellki határában van egy 249 hold, és a pusztá-kamarási határon a „nagy völgy“ nevű helyben 148 hold igen jó legelőnek való helyek, jó itatókkal ellátva. folyó év aprilis 1-ső napjától egy vagy több évre kiadó.
Ertekezhetni ez iránt Margitán b. Kemény Györgyné ő ngával. vagy P. Kamaráson Törpé-nyi Lajos gazdatisztel.

Járában, márcz. 10-én 1861.
Váradi István, főbíró.
Dávid András, jegyző.